

INNOVATUM SCIENCE CENTER
Trolhättan 17 december 2014

Rapport Kompetensväxling 2014

Innehållsförteckning

1. Kompetensväxling	3
1.1 Kompetensväxling – en utvecklingsprocess	3
1.2 Tre steg.....	4
2. Genomförda insatser 2014.....	4
2.1 Samverkan med utbildning	5
2.1.1 Utbildningarna, strukturer och portal	5
2.1.2 Studiebesök och föreläsningar	5
2.1.3 Testa olika idéer	6
2.2 Två goda exempel feriearbete	8
2.3 Samverkan hembygdsförbunden i regionen	9
2.4 Utvecklingsdag Kompetensväxling	9
Utvecklingsdag - Förmiddagspasset.....	10
Utvecklingsdag – Eftermiddagspasset	10
2.5 Vårdar för unga kulturutövare – samverkan KulturUngdom	11
2.6 Arbetet in i befintligt uppdrag	11
3. Vidare arbete: Långsiktighet och delaktiga parter	12
3.1 Hur bör processen utvecklas?	13
3.1.1 Handledarskap	13
3.1.2 Internationellt.....	14
3.1.3 Nysvenskar	14
3.1.4 Unga i sysselsättning	14
4. Slutsatser	14
5. Bilagor.....	15
6. Hemsida och kontakt.....	15

1. Kompetensväxling

Kompetensväxling är något som sker i mötet mellan människor med olika kompetenser och erfarenhet, som när unga lär av äldre och äldre lär av unga. För att gynna kompetensväxling på ideellt drivna kulturarvsplatser har ett antal tillvägagångssätt identifierats vilka utgår från befintliga resurser såsom exempelvis kommunala feriearbetare, studenters kunskap via utbildningar och Ung Företagsamhet (UF), pågående ungdomsprojekt m.fl. Det är i sammanhanget givetvis relevant att ställa sig frågan ”varför Kompetensväxling?” Svaret grundar sig i tre faktorer;

- ett åldrande föreningsliv (hög medelålder) vilket utgör grunden för en stor del av det ideellt drivna kulturarvet
- en ökande besöksnäring där natur och kultur är viktiga reseanledningar
- en ökande ungdomsarbetslöshet, där samhället behöver ta ett gemensamt ansvar för att skapa vägar in på arbetsmarknaden för unga och unga vuxna.

1.1 Kompetensväxling – en utvecklingsprocess

Kompetensväxling är att betrakta som en utvecklingsprocess, som utifrån faktiska resurser har genomförts i projektformat. Sedan bollen sattes i rullning 2011 har arbetet haft olika fokus, beroende på var man, under processens gång, sett behov av att fördjupa kunskaper och utveckla verktyg etc. Efter att år 2011 och år 2012 haft fokus på unga/unga vuxnas behov av verktyg för att på bästa sätt kunna bidra till kompetensväxling på en ideell kulturarvsplats, var fokus under 2013 på föreningen, vilka är att betrakta som ”möjliggörare” för att överhuvudtaget driva arbetet med kompetensväxling. Under år 2014 påbörjades undersökande aktiviteter av det nya spåret ”samverkan med utbildningar” samt att bredda målgruppen inom föreningar till att även handla om hembygdsföreningar och i och med detta samverka med hembygdsrörelsen.

Under 2013 lades projektägaransvaret på Innovatum Science Center som också i sitt ordinarie uppdrag arbetar med arbetslivsmuseer och industrisamhällets kulturarv i Västra Götalandsregionen. Märta Gustafsson, som tidigare varit i kontakt med projekt Kompetensväxling via KulturUngdom, anställdes för att driva arbetsprocessen. Även Fanny Bergström Buller och Sanna Rådelius, från företaget Experience Design (ED) Sweden, som också de varit delaktiga i arbetet under tidigare år, engagerades. Samma struktur har varit aktuell under 2014.

Genom tidigare års arbete har ett antal nyckelfrågor identifierats vilka vi nu kontinuerligt arbetar med, men dessa utmaningar kräver ett stabilt och långsiktigt arbete, där fler parter behöver in och anta dessa utmaningar. Detta kräver en bred förståelse och engagemang för föreningarnas situation.

- Hur löser man exempelvis som ideell förening handledarfrågan om man vill anställa feriearbetare eller ta del av resurser genom Arbetsförmedlingen?
- Hur kan man som förening skapa en tillåtande atmosfär där unga/unga vuxna som kommer in i verksamheten får möjlighet att bidra aktivt med sin kunskap och erfarenhet?

Samtidigt som vi kontinuerligt för samtal med föreningarna om vilka möjligheter och utmaningar de ser i arbetet med kompetensväxling, försöker vi hitta en tydligare dialog med kommunerna för att få dem att agera mera. Här har kontakter och samtal förts med kommuner och kommunalförbund under 2013-2014, där svårigheten att hitta ”en samlande part” i kommunerna fortsatt varit tydlig. För vem bjuder in till samarbete när både Arbetsmarknadsenheten (AME), Kultur & Fritid och turismorganisationerna ser sig som relevanta aktörer, men inte som den som ska ta ansvaret för den lokala processen?

INNOVATUM

1.2 Tre steg

I arbetet med Kompetensväxling är arbetslivsmuseerna möjliggörare för de projekt och processer som kan komma igång. Alla arbetslivsmuseer är dock inte mogna för ett kompetensväxlingsarbete, några museer har inte kapacitet att dra igång ett dylikt arbete, andra vill gärna komma igång att arbeta med exempelvis feriearbetare men vet inte hur de ska göra detta. Det ser olika ut. Initialt i arbetsprocessen 2013 togs det fram en arbetshypotes som baserade sig på att museerna befinner sig i tre olika steg inför sitt arbete med kompetensväxling.

1. Föreningar i det första steget vill inte eller har inte själva kapaciteten att driva ett kompetensväxlingsarbete, men kan engageras på längre sikt och informeras mer generellt om processen genom övrigt arbete inom ramen för Industrihistoria och arbetslivsmuseer i Väst (NAV) och Innovatums uppdrag. Detta uppdrag innefattar att arbeta för att synliggöra och utveckla arbetslivsmuseer och industrisamhällets historia kopplat till planerna för ”Industriemuseum Västra Götaland”.
2. Föreningar i det andra steget är intresserade av att komma igång med ett kompetensväxlingsarbete, men vet inte hur de ska gå tillväga och behöver grundläggande stöd.
3. Föreningar i det tredje steget har redan kommit igång med arbetet, men önskar fler kontakter och utvecklade idéer kring hur de kan arbeta.

Utifrån denna hypotes har kontakt skett på olika sätt under 2014 och de föreningar som varit aktuella för att testa nya utmaningar har då naturligt legat i grupp tre, medan generell spridning och support och information kring feriearbete skett i till de övriga, till stor del genom information via NAV.

2. Genomförda insatser 2014

Förutom att fortlöpande sprida och tillhandahålla verktyg på www.kompetensvaxling.se samt informera om möjligheten och tillvägagångssätt till intresserade angående feriearbete så har årets fokus legat på:

- Att undersöka möjligheten i möten mellan kulturarvsplatser och utbildningar.
- Att undersöka samverkan med hembygdsrörelsen och gemensamt med dem genomföra en ”Utvecklingsdag Kompetensväxling”.
- Att hitta en långsiktighet för arbetet inom befintlig verksamhet på Innovatum.

Under året har flera parter, såsom Ung Företagsamhet och Coompanion (organisation som stödjer kooperativa och sociala företag), involverats i arbetet genom olika insatser som gjorts. Likaså har en utökad dialog och tydliga inbjudningar och information förmedlats till regionens kommunalförbund. Kompetensväxling har lyfts och redogjorts för i alla de sammanhang Innovatum deltagit i rörande det ideella kulturarvet, alltifrån allmänna regionala möten, träffar med hembygdsrörelsen, till mer specifik samverkan med NAV vid exempelvis Arbetslivsmuseernas dag, där Kompetensväxling hade en aktiv roll.

INNOVATUM

2.1 Samverkan med utbildning

Redan under år 2013 arbetades det fram en målbeskrivning kring vad vi önskade att samverkan med utbildningar skulle leda till. Målen som sattes upp var att:

- Skapa fler möten mellan olika intresserade parter (föreningar och utbildningar)
- Testa olika idéer som kommer upp vid dessa möten genom pilotprojekt.
- Utveckla en tillgänglig lista över utbildningar och deras olika ”projektperioder” och ”arbetsformer” så de kan matchas med föreningarnas behov.

Liksom tidigare år, blev utgångspunkten för arbetet de föreningar som visat ett starkt intresse av att delta i samverkan. Likaså blev det de utbildningar som direkt gav respons som var aktuella att ingå i årets ”testarena”. Långt fler utbildningar har dock informerats och kontaktats. Däribland uppsöktes regionens folkhögskolor som fått en allmän information i storgrupp, men där ett aktivt uppsökningsarbete skulle behöva ske hos varje enskild skola för att skapa större förståelse för arbetet (något som kräver tid och långsiktighet). Överlag kan vi se att det är just denna typ av uppsökande arbete som behöver göras för att få till stånd utbildningarnas medvetande om vad kompetensväxlingsarbete kan bidra till för deras studenter.

Utbildningar som varit delaktiga under året är: Högskolan i Skövde, där man inom programmet ”Dataspelsutveckling” kan läsa kursen ”Medier, estetik och berättande”, Göteborgs Universitet och programmet ”Ledarskap i slöjd och kulturhantverk”, YH Affärsutveckling Turism i Uddevalla, YH Hållbar Kulturturism i Lidköping, YH turismutveckling Folkuniversitetet, Trollhättan och Estetprogrammet på Vadsbogymnasiet i Mariestad.

2.1.1 Utbildningarna, strukturer och portal

När vi under året fördjupat kontakten med ovan nämnda utbildningar visade det sig att den ena utbildningsstrukturen är definitivt inte den andra lik och upprättande av en portal eller lista över utbildningar och deras ”praktikperioder” med möjligheter kopplat till föreningars behov var en allt för svår struktur att lösa inom projektet. Den möjlighet som dök upp under året var dock i de möten som skedde med kommunalförbundet Göteborgs Regionen (GR) och deras arbete med portalen ”praktikplatsen.se”. Frågan dök upp om de kan vara en portal för alla kommuner (arbetsmarknadsenheter) och utbildningsenheter i regionen? Om den utvecklas och får en spridning kan det vara en portal också för kulturarvsplatser att hitta både feriearbetare och studenter som önskar praktik. Detta är dock en produkt som GR säljer och för att detta ska ske behövs troligen en regional satsning i dialog med samtliga kommuner.

I dagsläget krävs det en mycket lång framförhållning i kontakten med utbildningar. Möten som togs med utbildningar i år kan ”bära frukt” nästa år. Flera utbildningar bygger på externa föreläsare och en personlig kontakt bör skapas vid de delar av utbildningen där det passar in. Framgångsrikt var föreläsningar, samtal och studiebesök för att sedan följa upp med konkreta arbeten i dialog mellan studenter och förening. Här kan vi tydligt se att dessa föreläsningar och samtal i kombination med Innovatums roll som ”dörröppnare” har gjort det lättare för att nästa steg ska bli en tydligare och legitim del in i utbildningen.

2.1.2. Studiebesök och föreläsningar

Under hösten har flera studiebesök, föreläsningar och samtal skett mellan Innovatum, kulturarvsplatser och studenter från tre olika Yrkes Högskoleutbildningar med inriktning turism, samt Högskolan i Skövdes utbildning med inriktning spelteknik. Studenterna har vid dessa tillfällen fått information om NAV, hembygdsförbunden och kulturarvsplatser samt fått en bild av ideella aktörers roll kopplat till

INNOVATUM

besöksnäringen. Estetisk linje vid Vadsbogymnasiet i Mariestad fick även de besök av Innovatum för föreläsningar och samtal om ideella aktörer och dess koppling till besöksnäringen, upplevelseindustrin, samt kunskap om NAV som aktör. Utbildningarna har sett denna samverkan som utvecklande och berikande till deras kursplaner och studenterna har i hög grad angett att de tidigare inte känt till kulturavspplatser i deras närhet och att det funnit mötena intressanta och utvecklande. Vi hoppas nu att Innovatum ska kunna fortsätta med liknande möten i dialog med olika utbildningar och föreningar.

HIS studenter på besök vid Hillefors grynkvärn

2.1.3 Testa olika idéer

De konkreta idéer som kommit till stånd i olika möten mellan förening och student är främst de idéer som initierades redan i slutet av 2013, såsom en student från HIS som testade en idé om 3D -bilder på Qvarnstensgruvan i Lugnås och genomförandet av UF som modell för att ta fram en gestaltning på Industrimuseet i Mariestad. Under året har också en elev från Hållbar KulturTurism i Lidköping gjort del av sitt "Lärande i arbete" (LIA) hos Odensåkers hembygdsförening och vi har fått in mycket intressanta rapporter från de elever som vid sin utbildning vid GU Ledarskap i slöjd och kulturhantverk, gjorde sina arbeten vid Kvarnbyns handpappersbruk i Mölndal.

Insatserna beskrivs nedan.

1. Estetisk linje på Vadsbogymnasiet i Mariestad - UF och gestaltning
Dramaelever, ledd av dramalärare Roger Sjöberg, arbetade med att utveckla affärsmässigt gångbara idéer för upplevelse kring Residensön i Mariestad där bl.a. Vadsbo museum och Industrimuseet är belägna. Tillsammans tog de fram en föreställning på ca 25 min som på ett lättamt och inspirerande sätt berättade om industrihistoria i Mariestad. Detta blev sedan en uppskattad "turistisk produkt" under sommaren då museet köpte 6 st föreställningar. Det skulle vara intressant att se vad som sker om kommunen frigör feriearbetare att jobba med den sommarproduktion som tagits fram av UF-företaget. Tyvärr skedde detta inte i år, trots påstötningar. Under kommande år är det planerat att Qvarnstensgruvan skall få besök av esteteleverna och deras UF-företag och kanske går det att hitta en lösning på detta in för sommaren 2015. Här finns också önskan om att genom UF lära sig mer om de kooperativa företagsformerna och vi önskar bjuda in Coompanion i detta arbete. Kommunal samordning är här av stor vikt och detta lyftes under "Utvecklingsdag Komptensväxling" den 12 november. Mariestads kommun gav denna insats "2014 Inspirationspris" och utbildningen ansöker nu om Götapriset om goda exempel för förnyelser inom offentlig sektor.

Gymnasieelever gestaltar Mariestads industrihistoria

2. När studenten från Hållbar Kulturturism och marknadsföring i Lidköping gjorde sin LIA hos Odensåker hembygdsförening framkom det tydligt att det kan vara bra med en två- eller treparts handledning. Studenten gjorde en stor insats för föreningen genom att hjälpa dem med upprättandet av en Facebooksida och vägledning i underhåll av denna, samt informerade föreningen om vikten av sociala medier. Föreningen var mycket nöjd med arbetet men studenten tyckte det hade alldeles för lite koppling till besöksnärlighetsfrågor och hade önskat mer utmaning i sitt uppdrag. Detta skulle troligen uppnåts om det funnits en tydligare handledning av flera parter, exempelvis Mariestads turism och två olika föreningar i området som i en gemensam satsning fått denna utvecklingsmöjlighet.
3. Studenten på HIS kom i kontakt med Qvarnstensgruvan och hans egen ingång var att få göra dokumenterande bilder till deras område i 3D. Bilder från gruvan som besökare skulle kunna ta del av även när gruvan är stängd. Studenten påbörjade arbetet och allt gick enligt planen. Qvarnstensgruvan lät studenten själv komma med de idéer hen hade och kom sedan med input. Tyvärr blev arbetet avbrutet då studenten fick förhinder innan det avslutades, men förhoppningen är att arbetet skall återupptas.
4. Göteborgs Universitet (GU) - Ledarskap i slöjd och kulturhantverk, har årligen samverkan med olika museer för att studenterna ska få jobba med riktiga case kring museiutveckling. I år inledde de en ny kontakt med Kvarnbyns handpappersbruk i Mölndal. Vi har tagit del av studenternas rapporter från deras arbete vid Handpappersbruket, som vi lagt upp på vår hemsida. Rapporterna kan även vara av intresse för andra kulturarvsplatser. Genom kontakten med utbildningen hoppas vi också på att få en bättre inblick i utbildningens strukturer, så vi kan få dem närmare fler kulturarvsplatser och att studenterna kan få inblick i det ideella - kulturarvet och framtidens arbete inom utveckling av besök på dessa platser. I mötet med GU har vi lärt oss mycket kring olikheter i upplägg av olika utbildningar. Dock behövs mer tid för större samförstånd och hitta möjlighet för framtida samverkan, så som eventuella föreläsningar och gemensamma work shop. Vi har även lärt oss att det finns ekonomiska svårigheter för studenterna att röra på sig inom studierna och att det här varit bra att projektet kunnat täcka dessa kostnader. Studenterna från GU var med vid "Utvecklingsdag Kompetensväxling" den 12 november, vilket var mycket uppskattat från både studenter och de föreningar som deltog.

2.2 Två goda exempel feriearbete

1. Dalsland Kanal – en slingrande historia.

Detta projekt bygger på att berätta om kulturhistoria kring Dalslands kanal på ett levande sätt. Berättat av unga. Melleruds kommun och Eva Rydberg från Kulturhuset på Dal var projektägare. Deras önskan vara att samla in historier om bygden som unga människor sedan skulle berätta. Vi var i ett tidigt skede i kontakt med projektet och följde deras utveckling. Vi tipsade dem om möjligheten med att försöka använda sig av strukturen feriearbete, som en befintlig resurs. De unga kom sedan att anställas på just detta sätt eftersom de spelade under sommaren. Framtagandet av föreställningen skedde dock ideellt ihop med två anställda projektledare som anställdes av kommunen. Trots en krokig resa med en del motgångar blev detta projekt en framgång och nu försöker Mellerud finna vägar för att ha råd att fortsätta driva denna satsning. Involverad lokal turismaktör har varit mycket uppskattande mot projektet, då det berikat deras gästers vistelse. Återigen är det handledning som är en del av problemet att lösa för framtiden. Inför en framtida satsning är det också viktigt att samverka med de ideella föreningarna och denna kontakt är nu tagen med bland annat Kanalmuseet i Håverud.

Dalslands kanal- en slingrande historia 2014

2. NOHAB:s smedja- Trollhättan

Innovatum har sedan många år velat göra Nohabs smedja mer tillgänglig för allmänheten. Den är inte tillräckligt informativ och inbjudande för upplevelse. Inför sommaren 2014 ville Innovatum testa att genom samverkan med arbetsmarknadsenheten (AME) i Trollhättan få unga att välja ”gestaltungsuppdrag” på Innovatum inom sin ansökan till feriearbete. Sedan flera år tillbaks har unga feriearbetare varit utställningsvärdar på Innovatum Science Center och värdar i smedjan. Genom en bra dialog med AME fick detta som resultat att det blev en speciel period för de som kom inom ramen för ”gestaltungsuppdrag” med sex feriearbetare på plats i ett flexibelt schema över sommaren. Dessa unga mötte Innovatums historiker, samt före detta anställda vid NOHAB (Innovatums Verkstadsklubb) och improviserade sedan fram en föreställning på egen nyfunnen historisk kunskap. Föreställningen spelades sedan under 2,5 vecka och under denna tid ökade besöksantalet kraftigt i Smedjan och föreställningen blev mycket uppskattad. Innovatum vill fortsätta med detta arbete under kommande somrar och skall försöka få loss medel för detta, då det kräver handledning. Extraföreställningar spelades för SFI och Innovatum hoppas även här på en fortsatt utveckling genom samverkan med andra. Innovatum har genom denna test fått reda på vilka möjligheter som faktiskt ett möte med unga feriearbetare kan ge på kort tid. Innovatum önskar nu att ta arbetet vidare ihop med både redan involverade så som Innovatums Verkstadsklubb, SFI, AME men också andra så

som turismbolaget VISIST och unga intressenter. Det är viktigt att en lyckad test kan få leva vidare.

Glimtar från NOHAB – gestaltning av feriearbetare 2014

2.3 Samverkan hembygdsförbunden i regionen

Under året kom det efterlängtade samarbetet med hembygdsförbunden igång på allvar och är en grund till en gemensam stabilitet för framtiden. Hembygdsföreningarnas ”problematik” och ”möjligheter” har stor likhet med de arbetslivsmuseer som under åren deltagit i arbetet med Kompetensväxling. I arbetet med att plocka upp goda exempel har vi funnit att det finns flera hembygdsgrårdar och hembygdsföreningar/ kulturarvsföreningar som lyckats både med kompetensväxling och med utveckling i direkt koppling till besöksnäringen. Vi har under året deltagit i informationsträffar då hembygdsrörelsen samlats, vi har tagit del av deras egen satsning ”unga hembygdsambassadörer” och slutligen enats om att jobba med dessa frågor tillsammans framöver.

Med stöd av regionen gjorde Innovatum, NAV och hembygdsförbunden i regionen (utom Göteborgs hembygdsförbund) en Utvecklingsdag den 12 november som blev mycket uppskattad. (läs mer nedan) Det blev ett startskott för vårt fortsatta gemensamma arbete i frågan.

2.4 Utvecklingsdag Kompetensväxling

Förra årets ”Kick Off” inför sommaren 2014 var förlagd till november 2013 och blev mycket uppskattad av de föreningar, kommuner och studenter som deltog. Dagen syftade till att föreningar som var intresserade av kompetensväxling genom feriepraktikanter skulle bli inspirerade och komma igång med sitt arbete i tid inför den följande sommaren.

Med utgångspunkt i detta beslutades att en liknande dag skulle genomföras 2014, vilket fick namnet ”Utvecklingsdag Kompetensväxling”. Denna arrangerades i samarbete med hembygdsförbunden i regionen och med stöd från Västra Götalandsregionen. Denna utvecklingsdag syftade till, förutom att ge kunskap kring de strukturer som rör feriearbete, presentera vilka möjligheter som finns i kontakt med utbildningar och studenter samt presentera utmaningar för framtiden.

På så vis kunde intresserade föreningar inspireras till hur ett arbete med kompetensväxling genom feriearbetare och utbildning kan ge utväxling. Vi kunde också muntligt dela med oss av konkreta verktyg och beskriva de strukturer som finns kring arbetet. Viktigt var också att vi ville ge mycket tid åt möten mellan olika parter då detta är något som det annars sällan finns tid till.

Utvecklingsdagen ägde rum den 12 november på Textilmuseet i Borås och bland deltagarna fanns en bra blandning, både med bra spridning geografiskt i regionen, men också med olika organisatoriska

hemvister. Totalt på plats var vi 95 personer. I runda slängar var det en fjärdedel var av följande: föreningar, kommuner, regionala tjänstemän av något slag (inkl. arrangörerna) samt studenter. Dagen delades upp i ett förmiddagspass och ett eftermiddagspass.

En dag för givande möten – Utvecklingsdag Kompetensväxling 2014

Utvecklingsdag - Förmiddagspasset

Förmiddagspasset hade fokus på feriearbete och kontakt med utbildning, där syftet var att inspirera och delge konkreta verktyg och tillvägagångssätt. Tre föreläsare bjöds in för att ge sin bild av varför och hur man kan arbeta med kompetensväxling. Dessa var:

- UF-företag på Vadsbogymnasiet-gestaltning av Industrimuseet en turismprodukt
- Dalslands Kanal, en slingrande historia – gestaltning som kom turismen till gagn (ungas ideella engagemang förenat med feriearbete)
- Unga hembygdsambassadörer i Alingsås

Utöver dessa gjordes också korta redogörelser för de exempel som presenterades under 2.1.3

Anna-Karin Olsson från Högskolan Väst var inbjuden för att belysa vikten av de ideellas arbete i koppling till besöksnäringen, samt Anna Edlund från Ungdomsinflytande Nu! som visade på strukturer och verktyg som främjar ungdomsinflytande. Vi kommer fortlöpande ha kontakt med båda dessa organisationer i det fortsatta arbetet.

Det som främst kom fram som utmaning under dagen var återigen problematiken att ta emot feriearbetare när ideella föreningar inte har fast personal. Vägar för att lösa detta måste fortsätta undersökas och skruvas på genom att främja samverkan och lyfta detta i kommunerna. Här måste finnas en tydlighet i vad kommunerna har att vinna på att stötta kulturarvsplatsers handledning av unga.

På plats fanns också det goda exemplet, teatergruppen Skapet, bestående av unga -vuxna som berättar om kulturavet genom gestaltning. Under våren 2015 kommer de presentera en föreställning på Rydals museum. <https://www.youtube.com/watch?v=Q5Gat3J7slg>

Utvecklingsdag – Eftermiddagspasset

Under eftermiddagspasset fokuserade arbetet på samverkan med utbildning där upplägget var i workshopformat. Föreningar, kommunrepresentanter och studenter arbetade kring utmaningar som sex föreningar lyfte. Utmaningarna hanterade allt från hur man kunde skapa ett tillgängligt besöksmål kring sin verksamhet till hur fler unga vuxna kunde engagera sig som medlemmar i föreningen.

INNOVATUM

Workshopens upplägg syftade i första hand till att skapa kontaktytor mellan kulturarvsföreningar och studenter, med möjligheter att ha en fortsatt kontakt även efter dagen. För att undvika hierarkier som lätt skapas i sammanhang såsom dessa var workshopen också uppdelad på ett sådant sätt att föreningarna medverkade i inledningen, där studenterna intervjuade föreningarna om deras utmaning, samt i slutet, då studenterna presenterade idéer för hur utmaningen kunde lösas. Däremellan arbetade studenterna själva med en idégenereringsprocess. Fanny och Sanna från ED Sweden var workshopledare och fanns med under hela passet för att ge instruktioner och hålla tider. Endast en kommundiensteman deltog vid workshopen, något som inte var oväntat då workshopen i första hand kommunicerats gentemot föreningar och studenter. I efterföljande samtal lyfte dock medverkande kommundiensteman vikten av att personer i hans roll (AME) får möjlighet att delta vid dylika sammanhang, både för att få kunskap om nya tillvägagångssätt och möjlighet att möta människor och aktörer de inte annars träffar. Flera deltagare, både studenter och föreningar, lyfte också en önskan om en liknande, fast längre, workshop under våren 2015.

Film från workshop:s

<http://vimeo.com/112792739>

Eftermiddagen erbjöd också en uppskattad mingeltid, där deltagare verkligen hann samtala med varandra och fråga andra om hur de arbetar med dessa frågor. Många nya kontakter togs och flera nya "startskott" för samverkan. Till minglet skickades det också med några utmaningar att diskutera. Hur kan vi i framtiden sammanföra detta arbete med mötet med nysvenskar och unga arbetslösa samt eventuellt använda strukturen internationellt utbyte? Några föreningar och kommuner kom med direkt återkoppling på att anta utmaningarna och de bör kontaktas tidigt för uppföljning 2015.

2.5 Vårdar för unga kulturutövare – samverkan KulturUngdom

Under våren skickade vi ut en förfrågan kring att hitta "vårdar för unga kulturutövare" till 22 av NAV:s föreningar. Föreningarna valdes ut utifrån den enkät som NAV och Innovatum genomfört 2013. De som valdes ut hade i enkäten angett att de var intresserade av kontakt med unga, samt att man hade eller var intresserade av att bära kulturarrangemang i sina lokaler. Elva föreningar inkom med svar om att de var intresserade. Tyvärr var det sedan för snabbt på för KulturUngdom att ta sitt upprop ut mot sina medlemmar att "hitta till kulturarvsplatser" i tid till sommaren. KulturUngdom har nu kontaktat några av de föreningar som angav intresse och kommer lägga ett upprop till medlemmar under våren. Vad händer när unga välkomnas till dessa magiska miljöer? Vilken konst uppstår? Arbetet fortsätter ihop med KulturUngdom. Genom tät dialog med KulturUngdom kan vi hitta intressanta projekt och gemensamt ingå i ett nätverk för att främja unga och ungavuxna som vill vara delaktiga i kulturarvet. Vår kontakt med teatergruppen Skapet är ett exempel på detta.

2.6 Arbetet in i befintligt uppdrag

Från och med 2015 är uppdraget att arbeta med vidgat deltagande och kulturarv en del i Innovatums "Långsiktiga uppdrag" från Västra Götalandsregionen. I och med detta är inte längre Kompetensväxling ett projekt för Innovatum utan en del av vår befintliga verksamhet. Tidigare års arbeten har legat till grund för detta och nu har det landat in i verksamhetens strukturer.

I och med Innovatums roll som den innovativa kontakten med utbildningar och unga, likväl som med NAV och hembygdsförbunden känns uppdraget stimulerande och rätt.

När vi tidigare skissat på och redogjort för kompetensväxlingsarbetet, har vi valt att kalla en del för "Kompetensväxlings basuppdrag" och detta består av följande:

INNOVATUM

- Att vara kontaktperson gentemot föreningar och kommuner
- Att påminna, uppmuntra och stödja användandet av verktygen för kompetensväxling
- Att underhålla och uppdatera hemsidan

När vi nu tar med oss Kompetensväxlings basuppdrag in i Innovatums befintliga långsiktiga uppdrag, finns inte längre rörliga medel för att lika aktivt som tidigare vara undersökande och testande, samt vara arrangörer för en årlig konferens under hösten. Innovatum vill nu mer aktivt agera ihop med andra i ett fortsatt undersökande av olika utmaningar inför framtiden. För att detta ska vara möjligt behöver vi i framtiden söka utvecklingsmedel ihop med andra parter, för att anta kommande utmaning och ta nästa steg.

Vi vill nu i vårt långsiktiga, regionala uppdrag, tillsammans med NAV och hembygdsförbunden i regionen hitta ytterligare andra parter som vill medverka i detta arbete. Både regionala förvaltningar och andra organisationer. Här ser vi Kultur i Väst, Västarvet, KulturUngdom, Coompanion, UF, Västra Götalands bildningsförbund (VGB) m.fl. som viktiga aktörer i ett vidare arbete. Vi ser inte minst att kompetensväxlingsaktiviteter kan vara en del av arbetet med projektet Industrimuseum Västra Götaland (IMVG).

I förra årets rapport angav vi att vi vill arbeta för att under 2014 samverka mer med Västarvet, vilket kan ge större spridning genom deras kommunkontakter. I och med det utrednings- och uppbyggnadsarbete som pågått kring IMVG i samarbete mellan Innovatum och Västarvet har några konkreta samverkan kring kompetensväxling inte etablerats ännu. Samarbete med Västarvet och Kultur i Väst för att nå ut till kommunerna. Perspektiven och erfarenheterna kring kompetensväxling är viktiga delar som Innovatum tar med sig in i samarbetet kring IMVG.

3. Vidare arbete: Långsiktighet och delaktiga parter

Kompetensväxling som process är mycket komplex och har många olika lager och förankringspunkter i sina tre grundfrågor, vilka vi kommer fortsätta ställa till kommunerna att reflektera kring;

- Hur engagerar ni unga i behov av sysselsättning i er kommun?
- Vilken dialog har ni med ideellt drivna kulturarvsplatser i er kommun?
- Vill er kommun utveckla ert arbete med besöksnäringen?

Tydligt är vikten av en långsiktighet i denna typ av arbete, då processen bygger på dialog och samverkan med ideella föreningar och offentlig sektor, ett arbete som kräver tid. Därför kan också vissa delar i arbetet upprepa sig och andra delar revideras. Frågorna ovan har i vårt arbete ändrats från ”stängda” ja och nej frågor till ”öppna” frågor som verkar för ett mer deltagande svar.

Förutom kontakten med Västarvet och Kultur i Väst är dialogen med kommunalförbunden framträdande och de bör ligga med som viktiga delaktiga parter in i det fortsatta arbetet. Under våren informerades samtliga kommunalförbund om arbetet med kompetensväxling. Vi har mött Skaraborgs kommunalförbund, Fyrbodals kommunalförbund, samt GR genom kontakt med (parktikplatsen.se) och varit i kontakt med samordnare för kulturchefsnätverket (dock inget möte). Ingen kontakt med Sjuhärad kommunalförbund har kommit till stånd ännu, men vi har skickat inbjudningar och information.

Inledande samtal med Västra Götalands Bildningsförbund (VGB) har skett för att kunna ge föreningarna en tydligare bild av studieförbundens möjligheter att stötta lokala processer. Här tänker vi oss deras stöd kring utbildning så väl i föreningsarbete, värdskap, studiecirklar i historia eller support kring ungas delaktighet. Kanske kan man också genom samverkan med studieförbunden hitta

INNOVATUM

lokala lösningar för handledning av unga. Detta arbete måste följas upp och tas vidare i vårt övergripande arbete. Kanske krävs även här direkt kontakt med enskilda studieförbund delregionalt.

3.1 Hur bör processen utvecklas?

Utöver att fortsätta erbjuda föreläsningar och agera dörröppnare gent emot utbildningar, samt tillhandahålla ”Kompetensväxlings baspaket” (grundläggande förenings- och kommunkontakter samt uppdatering av hemsidan) föreslås ett fortsatt utvecklingsarbete enligt nedan. Utvecklingsarbetet bör ske ihop med andra och kräver extra medel. Hur detta skall utformas kräver en analys under starten av 2015. Vid nystart 2015 kommer främst NAV och hembygdsförbunden finnas med, sedan kommer fler bjudas in i processen. Arbetet kommer även tydligt att rymmas inom ramen för IMVG -arbetet som nämnts ovan.

Utvecklingstankar nedan diskuterades under utvecklingsdagen den 12 november och utmaningarna spreds till närvarande aktörer. Vissa antog utmaningar på plats.

Samverkan med andra och att ständigt tydliggöra vikten av vidgat deltagande i kulturarvet är en grund för fortsatt arbete. Vad kan organisationer göra i sina befintliga uppdrag? Och hur kan Innovatum hela tiden utmana andra att jobba med vidgat deltagande i kulturarvet?

3.1.1 Handledarskap

Hur ”knutarna” kring lokal samordning för att framgångsrikt jobba med kompetensväxling på arbetslivsmuseer, rörande exempelvis det återkommande problemet med handledarskap är en fråga som vi tar med oss att jobba vidare med. Vi måste koppla detta allt tydligare till ”Västra Götaland 2020” – Ungas möjlighet till utbildning och arbete. Följande frågor har identifierats som centrala och bör vara i fokus:

- Hur hittar vi vägar för samarbete med kommunalförbunden, Kultur i Väst och Västarvet?
- Vilka möjliga andra finansieringsmöjligheter finns för ett kompetensväxlingsarbete gällande handledarskap?

- Hur skapas ett intresse för kompetensväxling hos lokalpolitiker där vikten av att lokalt satsa på feriearbete och projekt för unga arbetslösa som kan kopplas till besöksnäring och kulturarv framgår?

3.1.2 Internationellt

Internationella utbyten med fokus att lära av andra länder, hur kulturarvet kan stärkas och synliggöras, samt att programmet för volontärtjänst borde testas mot en förening som befinner sig i relevant utvecklingsläge.

Lidköping kommuns ungdomsverksamhet har gedigen erfarenhet av volontärskap och kontakt har skapat kring att möjligen de kan bära denna utmaning och vara en testarena ihop med någon förening?

3.1.3 Nysvenskar

Vi hoppas på att under 2015 hitta en parter som vill vara de som börjar testa mötet mellan nysvenskar och en lämplig förening. Vilka strukturer finns och hur kan vi stötta så att ett sådant möte kan bli bra? Rydals museum har efter mötet den 12 november öppnat upp för att anta denna utmaning och vi får undersöka detta vidare tillsammans.

3.1.4 Unga i sysselsättning

För att komma vidare med detta krävs det stort engagemang och ”ett bärande” av kommunala aktörer. Innovatum hoppas här på samtal med Vänersborgs kommun och Trollhättans kommun, och att man samtidigt startar en dialog med turismbolaget VISIST. Detta kommer undersökas i samspel med andra besöksnärringsrelaterade insatser som Innovatum undersöker under 2015.

4. Slutsatser

Rapporten redovisar resultat, men effekterna av att det arbetats med kompetensväxling kan också synas på andra platser och sammanhang och de kommer fortsätta att finnas i de samtal vi varit med att sätta igång.

- Projektmedel har stimulerat ”att göra” /testa vilket har varit en grund att ta avstamp från
- Arbetet med vidgat deltagande måste ske på riktigt i befintliga organisationer och uppdrag
- Fler måste samverka och samordna sig, både lokalt och regionalt
- Möte mellan ideella, offentlig sektor och turismaktörer är ibland svår, men måste bli av för att hållbar tillväxt ska ske
- Arbetet måste få ta tid (extra behov när ideella parter är med)
- Vikten av att skapa goda möten
- Viljan finns, så när möten sker händer det grejer

Slutord

Projektet Kompetensväxling har sedan sin start byggt på formen ”att göra” och det är genom att just göra och testa som goda exempel har kunnat uppstå som inspiration för andra. Blivit till berättelser som kan spridas. Till bilder som kan leva vidare. Det Kompetensväxling handlar om är möten, möten som kräver respekt och som i sin tur kräver tid. Mer kännedom och vetskap om möjligheter öppnar dörrar. Både för att de av nyfikenhet öppnas från insidan och för att någon helt enkelt knackar på. Innovatums roll har främst varit att berätta dessa fantastiska berättelser för alla människor både lite här och där, lämnat adresser till dörrar att knacka på. Men vi har också funnits med vid kaffeborden vid samtal. Vi har upplevt möten som bidrar till det goda livet. Vi har upplevt osynliga murar som börjat rasa. Vi har noterat att det kräver tid. Vi har också uppmärksammat att det på många möten har stått

INNOVATUM

tomma stolar, där det funnits plats för fler. Men det tar tid att hitta fram ibland och en måste låta det få göra det. Innovatum vill medverka till att möten mellan människor blir fler och att dessa möten kan inkludera alla. Formerna och platserna måste se olika ut. För det ser lite olika ut. Samtal måste ske på olika språk och genom olika former. Alla människor sitter på resurser och möten mellan människor ger styrka och berikar livet. Fler bör hjälpas åt för att se till att deltagande möten sker och Innovatum kommer alltid finnas där för att anta utmaningen; att skapa förutsättningar för deltagande möten som gör skillnad, hoppas ni är med!

5. Bilagor

Närvarolista ”Utvecklingsdag Kompetensväxling” 12 november

Inbjudan ”Utvecklingsdag Kompetensväxling” 12 november

Förfrågan – Värddar för unga kulturskapare

6. Hemsida och kontakt

Ta del av framarbetade verktyg, goda exempel, film från vår utvecklingsdag och mycket annat på hemsidan www.innovatum.se/kompetensvaxling

Märta Gustafsson
Innovatum Science Center AB
0520-289431
marta.gustafsson@innovatum.se

INNOVATUM

